

בנין יעקב

פרשת ויקהל

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעורר הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת ויקהל

גודל מעלת הזריזות בעבודת השי"ת.....ג

טבת תשפ"א

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי • חנוכה • שובבי"ם • פורים - ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית • שמות

פרשת ויקהל

גודל מעלת הזריזות בעבודת השי"ת

טעם שנחסרה אות משמותם של הנשיאים

בפרשתן (שמות לו כז) "והנשאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן". ברש"י מביא מאמר חכמינו ז"ל: מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחלה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה, אלא כך אמרו נשיאים יתנדבו צבור מה שמתנדבין, ומה שמחסירים אנו משלימין אותו, כיון שהשלימו צבור את הכל, שנאמר (שם פסוק ז) "והמלאכה היתה דים", אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השהם וגו', לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחלה. ולפי שנתעצלו מתחלה נחסרה אות משמם והנשאים כתיב.

וכבר תמהו המפרשים מדוע נענשו הנשיאים על מה שהמתינו מלהביא את נדבתם, והלוא כוונתם היתה לטובה, ואדרבא כאשר נתבונן בסברת הנשיאים שאמרו 'יתנדבו צבור תחילה מה שמתנדבין, ומה שמחסירים אנו משלימין' נראה לכאורה שמענתם מורה על ידידות מיוחדת, ואדרבא התנהגות כזו נובע בדרך כלל מקירבה יתירה, שרוצה להיטיב עם חבירו וידידו ולתת לו מה שחסר לו באמת, ולכן מחכה וממתין לראות מה יחסר לו ואז ישלים את החסר.

ובמו שמצינו דוגמא כעין זה בימינו, שבנוהג שבעולם לתת מתנות או ספרים לחתן הבר מצוה וכדומה. והנה כלל המשתתפים רגילים לקנות ספר בלא

לדקדק כל כך איזה ספר יהיה יותר תועלת לחתן הבר מצוה, אלא העיקר שלא לבוא בידיים ריקניות, אך המקורבים יותר או בני המשפחה, כן מתענינים קצת ומבררים איזה ספר יהנה יותר את החתן, אמנם לפעמים יש ידידים אמיתיים קרובים ביותר, שבאמת רוצים בטובתו של חתן הבר מצוה, על כן מסכמים איתו טרם חגיגת הבר מצוה, שבעת שמחת הבר מצוה אכן לא יביאו שום מתנה, אלא ימתינו עד אחר הבר מצוה, לראות איזה ספרים עדיין לא קיבל, והם ישלימו את החסר. נמצא שענין זה מראה על ידידות מיוחדת, ומדוע אם כן נחשב דבר זה אצל הנשיאים לעון, ולמה נענשו על כך ונחסר אות משמם.

המניעה מהמצוות מפני השבונות ופולולים מקורה מגאווה וגסות רוח

ובבלי יקר מבאר דחטא הנשיאים היתה שהתגאו על בני ישראל, ורום לבכם הביאם לידי זה שהתנדבו לבסוף, באמרם: יתנדבו הציבור ומה שהם מחסרים אנו משלימין, וכל זה דרך גאווה וגאון היא שיאמר אדם יש לאל ידינו למלאות מה שהם מחסרים, ועל כן הזכיר נדבתם אחרונה כי כל המגביה את עצמו הקדוש ברוך הוא משפילו.

ויבואר הדברים, על פי המובא מהרה"ק בעל החידושי הרי"ם זיע"א^[א], דהנה השי"ת הרי אינו צריך לכסף ולזהב וכמאמר הכתוב (חגי ב ח) "לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבקות", וכל רצונו אינו אלא שיבער האדם בהשתוקקות לקיים מצות השם בזריזות ובהתלהבות, נמצא שחלק האדם בנדבת המשכן אינו אלא

(א) וכה דבריו הק' (בספרו על התורה) שאין להקב"ה חפץ בזהב וכסף, אלא כל רצונו הוא שיבער האדם בהשתוקקות לקיים מצות השם בזריזות ובהתלהבות, כן נמי אין מקום לומר שיביאו את אשר יחסר, כי אין לקב"ה שום חסרון וצורך, וכל רצונו אינו אלא בנשיאת לבם של בני ישראל בהבאת התרומה מתוך זריזות [ואילו העשיה בפועל אינה אלא בסייעתא דשמיא]. לכן נחסר אות י' משמם, שאות זו מרמזת על שם 'יהודי', כי עיקר יהדות של ישראל תלוי בזריזות והתלהבות. לעבודתו יתב"ש.

הרצון והזריזות לקיים צווי הבורא, ואם כן אין ראוי להאדם לערוך חשבונות ולחשוב מחשבות מה ואיזה מין נדבה עדיף להביא, כי הרי הקב"ה אינו צריך לעצם תרומתך הגשמי, אלא שתעשה מה שצוה אותך.

ולפי זה נמצא שסברת הנשיאים היתה מחשבה פסולה מעיקרה, כי מה מקום לחשוב חשבונות ולדון 'ומה שמחסירים אנו משלימין אותו' וכי השי"ת חסר כלום, ואם כן אין שום תועלת להמתין עד שיגמרו כולם להתנדב, כי המטרה אינו הזוהב והכסף, אלא עצם ההבאה והרצון היא גופא הנחת רוח לפניו יתברך, שאמר ונעשה רצונו, ועל כן נחסר אות יו"ד משמם, כי אות זו מרמזת על שם 'יהודי', כי עיקר היהדות של ישראל תלוי בזריזות והתלהבות לעבודתו יתברך שמו.

בקיום המצוות אין לערב חשבונות ונגיעות

ובעין זה מבאר הגרי"ז מבריסק זיע"א, מפני מה נענשו הנשיאים שנחסרה אות משמם, והלא כל כוונתם לא היתה אלא לשם שמים וכל חשבונם לא היה אלא חשבון של מצוה, שהרי לא נתכוונו אלא להשלים את אשר לא יביא הציבור, ואם כן טובה היתה כוונתם.

ברם, כאשר מוטלת על אדם חובת קיומה של מצוה, הריהו חייב לבטל כל החשבונות ואין לו אלא לעשות רצון בוראו. וכיון שנדבת המשכן היתה מצוה, לא היה בכח כל חשבון שבעולם לבטלה ולהמנע מנתינת התרומה, ולא היתה רשות לבטל מצוה זו אף בסברא העולה על הדעת, ומשום כך נענשו הנשיאים.

העובד את השי"ת בתמימות תפילתו מתקבלת בלא שידקדקו אם ראוי הוא לכך

והנה העובד את השי"ת בדרך זה ואינו עושה חשבונות וסברות, זוכה שגם מן השמים מתנהגים עמו מדה כנגד מדה, וכמו שהוא לא עשה חשבונות ופולפולים למצוא עילה וסברא האיך יוכל לבטל את המצוה, אלא עשה את המוטל

עליו משום שכך צוה הבורא, בלא לחקור ולברר למה ומדוע, כמו כן בעת שיהודי זה יעמוד להתפלל לפני הקב"ה ויבקש על נפשו והצטרפותו, לא יבדקו מעשיו לראות אם אכן ראוי הוא לפי מעשיו שתתקבל תפילתו, אלא כמו שהוא עשה המצוות בלא חשבונות, כך מן השמים ישפיעו עליו גם כן במתנת חנם אף על פי שאין מגיע לו מצד מעשיו, ויקבלו תפילתו בלא חשבונות.

יקיים מצות צדקה בלא לדקדק אם העני הגון

ונוגע הדבר בפרט לגבי מצות צדקה, שלפעמים עולה בלב האדם מחשבה על מאן דהו המבקש צדקה שהוא אינו ראוי לכך, ולכן מונע עצמו מלעזור לו, ואף מצדיק את עצמו בטענה וסברא שמא עני זה הוא בכלל אלו שנאמר עליהם (כנא בתרא ט:): הכשילם בבני אדם שאינן מהוגנין, וכן יש אנשים שמונעים עצמם מנתינת צדקה באמתלאות שונות שאין מצוה לעזור לזה כי יש לו די והותר ואינו אלא בא במרמה, וכיוצא בזה טענות וסברות שהיצר הרע מעלה על לב האדם כדי להכשילו ולמונעו ממצות צדקה.

אכן כאשר יתבונן האדם באמת שהרי בכל רגע ורגע אנו תלויים ועומדים במי שאמר והיה העולם, ועינינו נשואות אליו שיעשה עמנו חסד ורחמים אף על פי שאיננו ראויים וכדאיים לכך מצד מעשינו, ואם כן האיך נדון את הזולת ונמנע מלעזור לאחרים בסברות של אינו ראוי וכדומה, והלא במדה שאדם מודד בה מודדין אותו מן השמים, ועל כן אם יתנהג האדם עם העניים באופן של לפני משורת הדין ויתן לו מתת יד הגונה אף על פי שלפי ראות עיניו נראה לו שאינו הגון וראוי לכך, אזי מדה כנגד מדה יתעורר אף עליו רחמים מן השמים לחוננו במתנת חנם אף על פי שאינו ראוי ואינו כדאי.

יתכן שהחשבונות והפלפולים בענין המצוות אינו אלא מצד מדת העצלות

ומהנאון ר' ירוחם הלוי לייבוביץ זצ"ל המשגיח ממיר, מובא הסבר נוסף לבאר מדוע נענשו הנשיאים על ששהו מלהביא נדבתם תחילה, והרי בפשטות

כוונתם היתה לטובה. ותירץ, דהנה אפילו אם נאמר שהחשבון שעשו הנשיאים היה מוצדק ונכון מצד הסברא, מכל מקום יש עדיין צד לומר שסברא זו באה להם רק מצד עצלות שנזרקה בהם, ושמא כל בנינם לא נבע אלא מצד היצר שהטעה אותם להתעצל בתרומת המשכן.

ובעין המשל הנודע שמסופר על יהודי עובד השי"ת שמחמת גודל פרישתו מהבלי עולם הזה קבל על עצמו להתענות תענית יחיד, והנה בקומו משנתו הרגיש בעצמו צמאון גדול, וכמוכן שנמנע מלשתות מים מפני תעניתו, אך מיד נתישב בדעתו ודן בעצמו, דמי יודע אם הסיבה שמנע עצמו משתיית המים היתה מחמת תעניתו וכדי לעשות נחת רוח לבורא יתברך, ואולי זה שלא שתה אינו אלא מפני עצלות שנתפסה בו שנתעצל לילך עד הבאר ולשאוב מים, ועל כן החליט בדעתו לכתת רגליו עד הבאר ולשאוב מים, ואז אף שכבר היו המים בהישג ידו, אף על פי כן נמנע מלשתות, הנה זו היא הוכחה שמניעתו מהמים אכן היתה לשם שמים.

ועל פי זה ביאר הגאון זצ"ל הטעות שהיתה בחשבונם של הנשיאים, שעל אף שאכן היה להם חשבון נכון וסברא מוצדקת, בכל זאת היה אליהם לחשוש שמא חשבון זה נתעורר אצלם רק מצד עצלותם, ועל כן נחשב זאת להם לפגם ונחסר אות יו"ד משמותם.

טעם שנחסר משמם דייקא האות יו"ד

ומבאר עוד בכלי יקר (הנזכר לעיל) דהיינו טעמא שנחסר משמותם דייקא אות יו"ד כי רק אות אחת מן השם הגדול חקוק בשם נשיא דהיינו היו"ד, ועל ידי שהתנשאו בדבריהם לקח ה' מן שמם אות זה משמו יתברך המורה כולו על גדר הענוה כמבואר בפסוק (שמות כ כא) "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך", ודבר זה סוד מסודות התורה. וצורת היו"ד מורה גם כן על הענוה והקטנות.

ונראה להוסיף עוד טעם בזה, דהנה אות יו"ד מורה על תפקידו של היהודי בעולם הזה לקיים מצות בוראו בלא חשבונות והתחכמויות, אלא תהיה

כוונתו שלימה כדי לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, וזו היא נקודת העבודה של האיש הישראלי, וכיון שהנשיאים טעו בנקודה זו על כן נחסר מהם דייקא אות הו"ד המורה על שורש העבודה המוטלת על כל יהודי[ב].

עיקר היהדות תלוי במדת הזריזות ובלא זה אינו חשוב לכולם

ובספר שפתי צדיק (פרשתן - תר"ע) מביא בשם זקנו החידושי הרי"ם זיע"א שאמר: שמכאן משמע שעיקר היהדות תלוי בזריזות והתלהבות לעבודתו יתברך שמו, ומחמת שלא עשו בזריזות נחסר אות יו"ד, כי עיקר היהודי אם עושה הדבר בזריזות ובלי עצלותים, ובלא זה אינו חשוב לכולם, ומבאר שם שעל כן תיקנו לומר על כל מצוה הנני מוכן ומזומן לקיים מצות כו', כדי שנעשה על ידי זריזות והכנה יתירה ולא נעשה בקרירות כמו שיקרה לפעמים בעוונותינו הרבים, ואם עושים כן נוכל לצאת לעולם מתוך החשיכה.

נדבת המשכן היתה בשמחה ובזריזות יתירה

ואכן מצינו בנדבת המשכן שהיתה נדבתן בזריזות יתירה כדאיתא במדרש (תנחומא פקודי יא) בשעה שבא משה ואמר לישראל קחו מאתכם תרומה שמחו שמחה

(ב) ומענין לענין מצינו כעין סברא זו, מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי מאטל מסלאנים זיע"א שפגש פעם קבוצת בחורים שעסקו בשחוק וקלות ראש שאין רוח חכמים נוחה הימנו, פנה אליהם ר' מאטל להוכיחם, ואמר, הנה בתורה הק' מצינו כמה פעמים ענין הצחוק, אצל ישמעאל נאמר (בראשית כא ט) "ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק" ופירשו חכמינו ז"ל (עיי"ש בפירוש רש"י) שהלשון 'מצחק' מורה על עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, ואילו בעת לידת יצחק מצינו שנאמר בתורה (שם פסוק ו) "ותאמר שרה צחק עשה לי אלוקים כל השמע יצחק לי", ופירשו המפרשים שנתרבה השמחה בעולם וכולם שמחו בשמחתה, ולכאורה יוקשה מאי שנא האי צחוק שמורה על עבודה זרה, מהאי

גדולה והביאו הנדבה בשמחה ובזריזות, וכו', ולשני בקרים הביאו הכל, וכן כתיב (שמות לו, ה ז) "והמלאכה היתה דים וגו' ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא", להודיעך כמה נזדרזו ישראל במלאכת המשכן שלאחר שני ימים בקשו חכמי לב להביא את נדבתם ולא יכלו שכבר נאמר ויצו משה וגו' והיו הנשיאים מציריין על שלא זכו בתרומת מלאכת המשכן כלום, אמרו הואיל ולא זכינו בתרומת מלאכת המשכן כלום אם כן ניתן בבגדי כהונה, אמר הקדוש ברוך הוא בני שטרחו ונזדרזו במשכן יכתב שבחן במשכן בתורה, לפיכך כתיב 'והמלאכה היתה דים', והנשיאים שנתעצלו חסר אות אחת משמותם שכן כתיב והנשיאם חסר י' אחת.

וראה מה שכתב האור החיים בביאור הכתוב (שם פסוק כ) "ויצאו כל עדת בני ישראל". פירוש שיצאו כולם כאחד בזריזות להביא ולא היה בהם אחד שנתעכב מחבירו. וכן איתא ברכינו בחיי "ויצאו כל עדת בני ישראל וגו' ויבאו". שהכתוב הזה יורה זריזותם של ישראל, כי הביאו הנדבה בזריזות ובחריצות.

הקרבת הנשיאים היתה באחדות ובענוה יתירה

אמנם מדה טובה מרובה, מצינו שבעת שהביאו הנשיאים את נדבתם, נהגו בענוה יתירה ובאחדות גדולה, וכמו שכתב בזה רבינו החפץ חיים זיע"א בספרו זכור למרים (פרק יא) שמצינו אצל חנוכת המשכן שהיה לו להקב"ה נחת רוח מהנשיאים על ידי האחדות הנעשית בישראל על ידם.

ומבאר הענין במשל למה הדבר דומה, לאחד שהיה עשיר מאד שלא נמצא כמוהו בכל העולם, והיו לו כמה בנים, והיו כל בניו סוחרים גדולים ומחוכמים לחשוב מחשבות ואופנים איך לעלות בעשירות ובמסחר, והיה לכל אחד קנאה רבה על חבירו, וכל אחד בכל כחו חפץ לעלות על חבירו בכמה מעלות.

צחוק שמורה על שמחה, אלא שההבדל ביניהם הוא שכאן נוסף בו אות יו"ד, כלומר כאשר הצחוק הוא באופן הכשר והראוי ליהודי, אזי משובחת היא ומורה על מדת השמחה, מה שאין כן כשח"ו חסר היו"ד, מורה על שפלות נוראה רח"ל ועבודה זרה.

ויאמר להם חכם אחד, למה לכם להתיגע כל כך, כל אחד בפני עצמו. הלא אין סוף לעמלכם, זה מתקנא בזה וזה בזה מי יודע מה יהיה הסוף מזה. טוב יותר שתהיו אוהבים זה לזה וממש כאיש אחד האוהב את כל איבריו ואין שייך בהם קנאה ושנאה, ואז תהיו כולכם אצל אביכם חביבים כמו שנולד לו בן יחיד לעת זקנתו, וממילא כל עשירותו לכם לבד הוא, ועשירותו הלא יספיק לבניכם ולבני בניכם עד סוף כל הדורות. ככה בענינינו, הקב"ה הוא אבינו אשר לו הגדולה והגבורה והתפארת וגו' כי כל בשמים ובארץ, ושמו שדי [להורות שדי באלהותו לכל בריה].

והנה בעשיית המשכן היה לכולם לב אחד לאבינו שבשמים לעשות רצונו, ובעת גמר המשכן שהיה אז זמן חינוכו, היה אז זמן שכל אחד התחכם כל אחד בפני עצמו איך לעשות רצון הקב"ה, והיה שם נתנאל בן צוער נשיא ישכר ויעץ להם שיהיו כל נדבתם של זה כזה ולא יעדיף אחד על חבירו. [כדי שלא תפול קנאה בין איש לרעהו על ידי שהאחד יגדיל הענין יותר מחבירו, כמו שמצינו אצל קין והבל] והיה לו להקב"ה נחת רוח מזה, עד שאמר להם אתם עשיתם אופן כזה כדי שתהיו כולכם אוהבים זה לזה ולא תפול קנאה ושנאה ביניכם קחו אותי גם כן בניכם [כדאיתא במדרש] ואתן לכם השבת שלי. (והיינו אף דקיי"ל דקרנן יחיד אינו דוחה את השבת, אכן בזה הקריבו הנשיאים את קרבנם גם בשבת).

ויותר מזה שלכל נשיא ונשיא ניתנה בתורה פרשה אחת בפני עצמה, ולא נאמר בתורה מאמר לראשון ולהנשארים יאמר בדרך כלל שהיתה ההקרבה כן לכל אחד ואחד, שאם כן היה גרעון לכבודם, והם הלא שמרו כבוד זה לזה, והוא כבוד גדול שכל כלל ישראל מספרים בכל שנה את נדבותם.

ומזה נידון לכל ישראל, אם היו באמת אוהבים זה לזה כהוגן, ממילא היתה מתוספת השפעה לכל אחד ואחד בעניניו, כי לא קצרה יד ה' מהושיע ח"ו.

מדה טובה מרובה ממדת פרענות כהנה וכהנה

עוד זאת נמצינו למדים עד כמה גדולה ויתירה מדה טובה ממדת פרענות חמש מאות פעמים כהנה וכהנה, כי על שאיחורו הנשיאים להביא תרומת ה'

למשכן לא נחסר מהם רק אות אחת אות יו"ד משמם, ולעומת זאת בעת שהשלימו מעשיהם והקדימו להביא לחנוכת המזבח, הוסיף להם הכתוב פרשה ארוכה בתורה, כאשר לכל נשיא ונשיא ניתנה בתורה פרשה אחת בפני עצמה, ולא הסתפקו בהזכרת סדר הקרבת הראשון, ולהנשאים היה יכול לומר בדרך כלל ביום השני הקריב וגו' כמשפט הראשון וגו', הרי לנו שבשכר שהקדימו וזרזו עצמם להביא לחנוכת המזבח ניתנה להם פרשה שלימה לכל אחד ואחד, כי מדה טובה ושכרה מרובה עד מאוד.

ויהי רצון שנזכה לעבוד את השי"ת ולקיים מצותיו בזריזות יתירה ובענוה, ולהטות שכם אחד לעבדו יתברך כאיש אחד בלב אחד באחדות ודיבוק חברים.

בנין יעקב

פרשת פקודי

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעורר הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת פקודי

עבודת ההשתוקקות לבנין בית המקדשג

טבת תשפ"א

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי • חנוכה • שובבי"ם • פורים - ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית • שמות

פרשת פקודי

עבודת השתוקקות לבנין בית המקדש

כתיב (שמות לח כא) "אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה" וגו'. וברש"י 'המשכן משכן' שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל.

ופשטות ביאור הדברים מבואר בדברי חכמינו ז"ל (ראה פירוש רש"י קידושין לא:): שדרשו על הפסוק (תהלים נא) "מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך" וגו', דלכאורה קשה מה מקום לשיר ולומר בעת החורבן, והיה צריך לומר 'קינה לאסף' ולא 'מזמור', ותירצו שאסף אמר שירה על שכילה הקדוש ברוך הוא חמתו על עצים ואבנים שבביתו, ומתוך כך הותיר פליטה בישראל, שאלמלא כך לא נשתייר משונאי ישראל שריד, וכן הוא אומר (איכה ד יא) "כלה ה' את חמתו ויצת אש בציון".

מיד בעת החורבן הראה להם הקב"ה אות שנמחל כל עונותיהם

והנה איתא בגמרא (יומא נד:): שבשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה, וכידוע שהוא סימן ברכה וחיבה, כמו שאמרו חכמינו ז"ל (שם) שבשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגללין להם את הפרוכת, ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה, ואומרים להן, ראו חבתכם לפני המקום.

וכבר נתקשו בזה הראשונים דהרי מפורש בגמרא (בבא בתרא צט.) דהא דכתיב במעשה הכרובים (שמות כה כ) "ופניהם איש אל אחיו" היינו דווקא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, אבל בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום אז הם הופכים את פניהם אל תוך הבית כמאמר הכתוב (דברי הימים ב, ג יג) "ופניהם לבית", ואם כן האידך יתכן שבשעת החורבן היו הכרובין מעורין זה בזה.

ובמשנה למלך מביא לתרין בשם הפרשת דרכים, דכיון שבעת החורבן שפך חמתו על עצים ואבנים, הרי נמחל להם לישראל כל עונותיהם, ואכן היינו טעמא שהראה להם פנים שוחקות והיו כרובין מעורין זה בזה, כדי להודיע להם לישראל שעל ידי חורבן בית המקדש נתכפר להם עונותיהן, והגיעו לדרגה של 'עושין רצונו של מקום'.

ועל פי הדברים האלו ביאר הגאון רבי דוד יונגרייז זצ"ל, מה שאמר הכתוב "אלה פקודי המשכן משכן העדת", כי מיד באותה שעה שנתמשכן הבית המקדש מפני עונותיהן של ישראל, תיכף הודיע להם הקב"ה לישראל שנמחל עונותיהם, על ידי שהיו הכרובין מעורין זה בזה, וזהו שאמר 'משכן העדות' כלומר שזה היה האות והעדות שנמחל להם עונותיהם. [כעין שפירוש רש"י 'משכן העדות' עדות לישראל שויתר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם].

בית המקדש הוא חיי נפש ואם כן האידך שייך למשכנו

והרה"ק רבי יהושע מאוסטורבא זיע"א בספרו תולדות אדם (ריש הפרשה) הקשה דלכאורה אינו מובן עיקר דבר זה כלל, האידך היה יכול להתמשכן על פי דין תורה, כי הרי דרשו חכמינו ז"ל (בבא מציעא קיד:) על הא דכתיב (שמות כה כה) "אם חבול תחבול שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו", דמה שאמר הכתוב "עד בא השמש תשיבנו לו", קאי על כסות יום, שמותר להחזיקה כמשכן רק בלילה, ועל המלווה להחזירה ללווה שתהיה בידו במשך כל היום עד בא השמש, והא דכתיב "השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש", זו כסות לילה שמותר להחזיקה ביום, אך בלילה צריכה שתהיה בידי הלווה כדי להשתמש בו.

והנה הלא בית המקדש היה לבני ישראל כמו 'כסות יום ולילה' שזמן חזרתו הוא תדיר, ואין זמן מיוחד לזה כמו כסות יום לבד או כסות לילה לבד, ואיך היה יכול להתמשכן. ויתירה מכך יקשה שהרי בית המקדש הוא לישראל כמו 'רחיים ורכב' שהם מדברים שנפשו וחיותו של אדם תלוי בהם, ואסור כלל למשכנם, כמו שמפורש בכתוב (דברים כד ו) "לא יחבול רחיים ורכב כי נפש הוא חובל", ומכל שכן המקדש, שכל שפע וחיות ישראל היה יוצא משם, ובודאי הקדוש ברוך הוא בעצמו מקיים את כל דיני התורה הקדושה, ואם כן האיך נתמשכן המקדש מפני עונותיהן של ישראל.

איסור לא יחבול הוא רק כשהלוח מרגיש בחסרונו

אמנם האמת הוא שדין זה אינו שייך רק כשהאדם יודע ומכיר בהחסרון, ומרגיש שנחסר לו הדבר הנצרך לו, כמו כסות יום או לילה שאין לו מה ללבוש, אז מחויב המלוה להחזיר לו בזמנו, ולכן גבי 'רחיים ורכב' אינו יכול כלל למשכנו. אבל אם האדם אינו יודע כלום מהחסרון שנחסר לו זה הכסות, או שאינו מרגיש כלל שהוא חיותו, אז בודאי אין שייך דין זה כלל, וכמו שנאמר בתורתנו הקדושה טעם על זה (שמות כב כו) "והיה כי יצעק אלי" וגו', כלומר שדוקא באופן שיצעק וידע החסרון שחסר לו שייך הלכה זו.

וכמו כן גבי המשכן, כי הרי ידוע שעיקר משכן ה' הוא (תהלים עח ס) "אוהל שכן באדם", בחינת (שמות כה, ח) "ושכנתי בתוכם" בלב כל אחד ואחד מישראל. היינו שיטע האדם בלבו אחדותו יתברך שמו, וכל מעשיו יהיו רק מה שנוגע לכבודו יתברך שמו. אך כיון שאין האדם מכיר שלבבו הוא משכן להשי"ת ממילא אינו מרגיש שחסר לו שום דבר, והיא גופא החורבן של משכן שלמטה השוכן בלב האדם, ולכן בעונותינו הרבים עדיין נתמשכן בית תפארתנו, דמחמת שאין מרגישים בגודל החסרון, ציון אין דורש ואין מבקש לה.

אמנם כאשר נתבונן להכיר ולדעת מה שחסרנו בגלותינו, ויתעורר בלבינו געגועים והשתוקקות להשראת השכינה בתוכינו, ונרגיש שהמשכן והקירבת אלוקים היא עיקר חיותנו, בוודאי ימהר גאולתנו ופרות נפשינו.

הגאולה השלימה תלויה בהשתוקקות בני ישראל

וכמו שכתב בזה בספר תפארת שלמה (מסעי ד"ה א"י כן) שאם תגבר התשוקה בלב איש מבני ישראל אל הארץ ובנין בית המקדש, הלא חיש מהר יעתר להם, כי הלא הוא בנוי ועומד הוא למעלה, רק שצריך לבקש עליו להורידו כמו שכתוב (דברים יב, ה) "לשכנו תדרשו ובאת שמה".

והוסיף עוד ואמר: כי הדור ההוא אשר יתנו עיניהם ולבבם לשאול על זה והם ידאבו על חורבן הארץ וירושלים כנ"ל, ועל ידי תשוקתם ודאבון נפשם על הארץ הנה יתעוררו הגאולה והם יהיו הדור האחרון קודם הגאולה.

ובעין זה מובא בשפת אמת (תרומה תר"מ): שבכל עת שיהיה לבני ישראל נדבת הלב יכולים לבנות מקדש ה', כאשר היה בבנין בית המקדש שהתנדבו בשמחה בזמן דוד, וכן בבית שני בנדבות השרים בעזרא (ב, סט) וכן יש לקוות בגאולה עתידה כשיהיה תשוקה בלבבות בני ישראל אליו יתברך בנדבות הלב בשמחה. וזה שכתוב (תרומה כה, ט) וכן תעשו לדורות, עכ"ל.

השמחה והרצון שיש לאיש היהודי לעבוד את השי"ת היא עיקר הנחת רוח לפניו ית'

ורמז נאה כתב בזה בספר בית אברהם מסלאנים בביאור הכתוב שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ל א) מזמור שיר חנוכת הבית לדוד, ר"ת שמח"ה. ורומז בזה שאף על פי שדוד המלך ע"ה לא בנה את בית המקדש, מכל מקום נקרא על שמו, "חנוכת הבית לדוד", וכל זה על ידי השמחה והרצון שהיה לו לדוד לבנות בית המקדש. וכמאמר הכתוב (שם קכב א) "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך", שהיו מקנטרים את דוד מה שלא בנה את בית המקדש, והוא שמח על הרצון לבנות בית המקדש, כי עיקר הנחת רוח לפני הקדוש ברוך הוא הוא מהשמחה והרצון שיש לאיש יהודי לעשות כרצונו יתברך, אף על פי שנאנס ולא קים.

אם היינו מאמינים ומייחלים לביאת המשיח ברור הדבר שמיד יבוא ויגאלנו

ובשם מרן החפץ חיים זיע"א מובא משל נאה על ענין האמונה והתשוקה לביאת המשיח ובנין בית המקדש, על פי מעשה שהיה אצל הבית הלוי זצ"ל, שבאו אליו ראשי הקהל של קהילה קדושה בריסק בעת שהיה גר בוורשא, וביקשו ממנו שיועיל לקבל עליו את עול הרבנות בעיר בריסק, אך הבית הלוי דחה אותם מיד ונימוקו עמו שאין רצונו כלל במשרת רבנות, ואין חפץ לשמש כרב. הפצירו בו ראשי הקהל ואמרו, רבינו, הרי שלושים אלף נפשות מחכים לביאתכם, ועיניהן מייחלות שמעלת כבוד תורתכם יופיע להנהיג את הקהילה הקדושה, והאיך אפשר לסרב להם. אמר להם הבית הלוי, הצדק אתכם, כי אם כל כך הרבה מאחינו בני ישראל מחכים לביאתי, איני רשאי לסרב.

ואמר החפץ חיים דכמו כן הוא לענין גאולת ישראל, כי הרי ידוע ממדרשי חכמינו ז"ל שמשיח צדקינו יושב ומצפה לבוא ולהושיע את ישראל, אבל החסרון הוא שאין אנו מצפים לו, ובוודאי אם רק היינו מייחלים לבואו, ברור הדבר שמיד יבוא ויגאלנו, כי האיך יסרב אם רבבות אלפי ישראל מצפים ומייחלים לביאתו.

נמצינו למדים שהגאולה העתידה ובנין בית המקדש השלישי, תלוי לפי גודל ההשתוקקות והתשוקה שיש לבני ישראל בעת היותם בגלות, וכדברים האלו מצינו מפורש בספר נועם אלימלך (וישלה ד"ה או יאמר וישלה) וכה דבריו: זכות המאמינים באמת בביאת משיחנו ומחכים בכל יום יעמוד לנו לשבר כח הקליפות והדינים ולקומם בית מקדשינו במהרה בימינו.

אמונה היא המשכה ואם יאמינו באמת בוודאי יבוא תיכף

ובעין זה איתא בספר אור יצחק להרה"ק מראדוויל (בפרשתן) בשם אביו הרה"ק מזלאטשוב זצ"ל שאמונה הוא לשון המשכה, כמו שכתוב (אסתר ב ז) "ויהי אומן את הדסה", אמונה היא הצנור שבו ממשיך המקור העליון, אם מאמין ח"ו

ברע, הוא ממשך רע, ואם מאמין בהטוב ובחסדו הגדול הוא ממשך כל הטובות וכל הברכות, ומסיים שם בזה הלשון: רבנו של עולם תן לנו לבבות קדושות וטהרות שיאמינו באמת כעת בהגאולה, ובודאי יגאל אותנו בקרוב, אוי לנו שאין לנו אמונת אמת, אבל אם יסכימו כולם, ויאמינו באמת בודאי יבוא תיכף במהרה בימינו. עכ"ל.

כל עוסק בתורת עולה - שמשתוקק לקיימה ולכן נחשב כאילו הקריב עולה

ויבואר הענין על פי מה שכתב בספר באר מים חיים (ריש פרשת צו) שהקשה מדוע אמרו חז"ל (מנחות קי.) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, ולא אמרו כל הלומד פרשת עולה, אלא דעיקר הכוונה כשהאדם עוסק בתורת עולה היינו שזה אצלו ענין גדול, ובכל לבבו מתאוה וחומד ומשתוקק שיבוא לידי בן שיוכל לעלות ולהקריב עולה או שאר קרבן, רק שהאונס מעכבו שאין לנו לא בית המקדש ולא מזבח ולא כהן, ובוה הקב"ה מחשב עליו כאילו הקריב, על דרך שאמרו חכמינו ז"ל (קידושין מ.) חישוב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, היינו אם אין כאן עוד שום מניעה מצידו רק מה שנאנס מצד אחר, בזה חשיב אצל הקב"ה כאילו עשאה, ועל ידי מה שלומד בתורה בפרשת עולה זוכה לבוא לידי השתוקקות הלב, לכן חשיב כאילו הקריב, ובוה אתי שפיר דכשעוסק בפרשת עולה היינו שמשתוקק מאוד להקריב עולה ממילא הרי הוא משתוקק שיבנה בית המקדש, לכן ממילא חשיב כאילו נבנה בית המקדש ומזבח ומקריב עליו קרבן.

וזו היא עבודתינו בכל שנה ושנה בעת שקוראין ולומדים פרשיות אלו, להתבונן ולהגביר בתוכינו את ההשתוקקות והגעגועים אל מקום בית אלוקינו משכן להשראת השכינה, ולעורר בלבנו האהבה והרצון שישרה שכינה בתוכינו, ויגלה כבוד מלכותו עלינו, והזמן גרמא להעתיר בתפילה לבנין בית מקדשינו ותפארתינו.

בכח ההשתוקקות שהיה בעת תרומת המשכן נמשך קדושה לדורות הבאים

ובקריאת ולימוד פרשיות אלו נמשך על האדם הארת קדושה מכח ההתלהבות וההשתוקקות שהיו לבני ישראל בעת שהרימו תרומת ה' בנדבת המשכן, אשר בגודל כוונתם והיחודים שהיו להם באותה העת, המשיכו קדושה לדורות הבאים, וכמבואר באריכות בספר הק' מאור ושמש (בפרשתן ד"ה אלה) וכה דבריו: שעיקר כונת מלאכת המשכן היה כדי שישרה בארץ להיות מקום להשראת השכינה, והיה צריך לזה הכנות וקדושות גדולות, והקדוש ברוך הוא צוה למשה על מלאכת המשכן - שיביאו כל ישראל נדבתם בנדיבות לב, כמו שכתוב בפרשה והתורה העידה על ישראל גודל נדבת לבם שהיה בזריזות גדול.

על כן נוכל לומר שהיה כל כך נדבת לבם המהור כל כך בקדושה גדולה וכונה עצומה - אשר כל אחד ואחד מישראל היה מְיַחַד יחודים גדולים במחשבתם בעת הבאת הנדבות, וגם היה להם השתוקקות והתלהבות גדול באהבה רבה וביראה גדולה בעת הבאת נדבתם, אשר על ידי כונתם ואהבתם ויראתם היה בהם כח להמשיך קדושה גדולה כל כך על כל דבר ודבר, כדי להמשיך השכינה למטה על מעשיהם, והיה כונתם אז להשראת השכינה על מעשי ידיהם, והותיר עוד קדושה על ידי מחשבתם - להמשיך גם כן קדושה לדורות הבאים גם כן.

בכל שנה יוסיף יותר דביקות בעסק פרשיות אלו ואז יזכה לקדושה יתירה

ובתב עוד, שמשה רבינו בעת כותבו התורה הניח קדושה גדולה, כי הבין ביתר שאת ועוז ותעצומות של ישראל בנדבתם - והכל הניח בתורתנו הקדושה כדי שנוכל לעורר לבבינו בעת עסקינו בפרשיות אלו במעשי המשכן, למשוך עלינו כמעט השראת השכינה ולעורר היחודים שנעשו מאז. אבל לזה צריך אדם התעוררות גדול בכל שנה ושנה בעת עוסקו בפרשיות אלו, וצריך ללמוד בכל שנה ביתר תשובה ואהבה ויראה משנה שעברה, כי בשנה שעברה עדיין לא מצא הקדושה שהניח משה רבינו וכל ישראל במלאכת המשכן, על כן צריך כל אדם

לפסול את הלימוד שלמד אשתקד ולמצוא לו איזה חסרון בלימודו, וילמוד עתה ביתר שאת ועוז ותשובה יתירה, אולי ימצא הקדושה זו למשוך עלינו קדושת המשכן וכלים לקבל איזה השראת אלהותו יתברך שמו מזה.

והשי"ת יהא בעזרינו שנוכל להתדבק בקדושת פרשיות אלו, ולעורר את לבבנו בהתלהבות דקדושה ובערגה וגעגועים לבנין בית מקדשינו, והשראת שכינתו בתוכינו במהרה בימינו אמן.

